

Jeugdzonden van Louis Andriessen

In Utrecht geboren, al heel lang met volle overtuiging Amsterdammer, maar ook nog steeds een beetje Hagenaar. Dat is Louis Andriessen. Want toen zijn vader Hendrik Andriessen in 1951 directeur van het Koninklijk Conservatorium werd, verhuisde het gezin naar de residentie, waar Louis aan hetzelfde instituut ging studeren en er later – tot op heden – een invloedrijk docent werd. Wanneer hij op 6 juni zeventig jaar wordt, krijgt hij in het Amsterdamse Concertgebouw een enorme lading van zijn eigen muziek over zich heen. Maar ook Den Haag laat zich niet onbetuigd.

door Aad van der Ven

De Dag in de Branding, a.s. zaterdag, staat geheel in het teken van Nederlands bekendste componist van na de Tweede Wereldoorlog. Bijzonder is dat voor het eerst een aantal stukken uit zijn studietijd wordt gespeeld, die tot voor kort ergens op een rommelzolder lagen en door de componist volstrekt niet serieus werden genomen. Op aandringen van anderen heeft hij ze toch aan de openbaarheid prijsgegeven. Eén van die stukken is 'Constructions for a ballet', een van 1961 daterende partituur voor het Nederlands Dans Theater, die onvoltooid bleef en vervangen werd door een ander stuk voor ballet, namelijk 'Labyrinth' (1962). De twee wel voltooide delen zond hij als proeve van bekwaamheid in voor zijn eindexamen aan het Koninklijk Conservatorium. Speciaal voor het concert waarmee het Residentie Orkest een bijdrage levert aan de Dag in de Branding, voltooide hij onlangs het niet afgemaakte derde deel.

Naast dit werk en 'Anachronie II' voor hobo en kamerorkest (soliste Pauline Oostenrijk) speelt het Haagse orkest onder leiding van Sylvain Cambreling twee stukken van Luciano Berio, de Italiaanse componist bij wie Louis Andriessen tussen 1962 en 1965 in respectievelijk Milaan en Berlijn studeerde. De relatie leraar-leerling veranderde

al snel in een warme vriendschap. Zodanig dat Louis en zijn vriendin Jeanette Yanikian vaak logeerden in het Noord-Italiaanse zomerhuis van de Berio's, dat eind jaren zestig in het bezit kwam van Frans Brüggen.

In 1959 schreef de negentienjarige Louis Andriessen een stuk voor twee piano's, 'Series' getiteld. Het was één van de eerste Nederlandse twaalf-toonscomposities. Voor hem was echter de door Schönberg geïntroduceerde methode van twaalf gelijkwaardige tonen niet de oplossing voor alle problemen. "Ik ging bij Luciano Berio studeren," schrijft Louis Andriessen in zijn essaybundel 'Gestolen tijd', "omdat ik me bij zijn muziek het meest thuis voelde: in de tijd van de twaalf-toons-avant-garde ging hij door voor de meest muzikale en de feestelijkste". Louis Andriessen zegt, dat hij van Berio goede basnoten heeft leren schrijven. "Daar herken ik goede componisten aan".

Lyriek

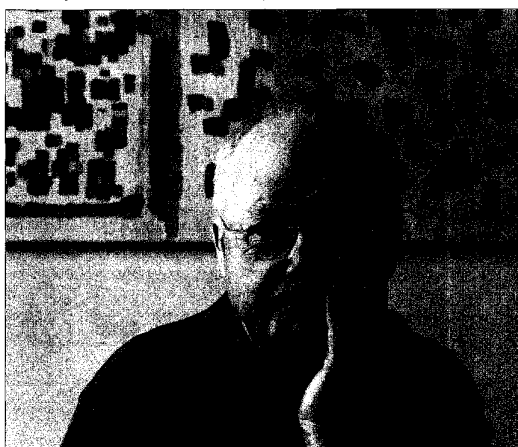
Van Berio's compositietechniek mag hij dan veel hebben opgestoken, van de kleurrijke, grillige stijl van zijn veertien jaar oudere Italiaanse collega valt in de strenge, anti-romantische stukken uit de jaren zeventig en tachtig, waarmee Louis Andriessen naam maakte ('De staat', 'Mausoleum', 'De Tijd' etc.) weinig te bespeuren. Dit in tegenstelling tot enkele latere werken van de Nederlandse componist, zoals de opera 'Writing to Vermeer', waarin wel iets van Berio's lyriek en transparantie doorklinkt.

Als student van Luciano Berio kwam Louis Andriessen ook in contact met diens toenmalige echtgenote, de bekende zangeres Cathy Berberian, die hij geregeld aan de piano begeleidde. En de jonge Nederlandse componist schreef een kort werk voor zangstem en vijf instrumenten, getiteld 'Letter from Cathy', dat zaterdagavond laat wordt uitgevoerd. De vriendschap bleef bestaan nadat haar huwelijk met de Italiaanse componist in 1964 was ontbonden. Ook deze bleef trouwens incidenteel met haar samenwerken.

Toen Cathy Berberian in 1983 was overleden, kon Berio niets anders doen dan haar in muziek te herdenken. Over het een jaar later voltooide 'Requies', dat het Residentie Orkest speelt, schreef Luciano Berio: "Het gaat over Cathy Berberian, maar dan zodanig dat zij daar zelf geen rol in speelt of dat er

iets aanwezig is dat haar rol zou kunnen vertolken (...). Het is als de ruisende akoestiek van een met publiek gevulde concertzaal, vol verwachting uitkijkend naar de zangeres, die echter nooit zal verschijnen".

Dag in de Branding, Residentie Orkest onder leiding van Sylvain Cambreling, met Pauline Oostenrijk (hobo), Ensembles Koninklijk Conservatorium, Ensemble Electra, Ligeti Academy. Zaterdag 23 mei, 15.00 – 03.00 uur, Theater De Regentes, Korzo5Hoog, Philipszaal, Nieuwe Kerk en Paard van Troje. www.dagindebranding.nl

Louis Andriessen. Foto: Francesca Patella

